

ISSN 1822-119X

Mokytojų ugdymas. 2013. Nr. 20 (1), 119–134

Teacher Education. 2013. No. 20 (1), 119–134

Vytautas ŽALYS

Šiaulių universitetas • Šiauliai University

MUZIKINIS UGDYMAS, NAUJŲJŲ MEDIJŲ TECHNOLOGIJOS IR MENŲ INTEGRACIJA

MUSIC EDUCATION, NEW MEDIA TECHNOLOGIES AND INTEGRATION OF ARTS

Anotacija

Straipsnyje analizuojama dailės ir muzikos (vizualaus ir audialaus pradų) integracijos problema, rengiant muzikos pedagogus ir audiovizualinio meno specialistus. Pateikiama naujųjų medijų technologijų taikymo muzikinio ugdymo procese istorinė apžvalga, jų derinimo su Lietuvoje įgyvendinama muzikinio / meninio ugdymo sistema hipotetinis modelis, aptariami tarptautinio būsimųjų muzikos ir dailės pedagogų plenero, skirto muzikos, dailės ir naujųjų medijų technologijų integracijai Nyíregyháza (Vengrija) koledže, rezultatai.

Pagrindiniai žodžiai: *muzikinis ugdymas, naujosios medija technologijos, menų integracija.*

Įvadas

Dailė ir muzika ilgus amžius buvo suprantamos kaip dvi savarankiškos, nepriklausomai viena nuo kitos besivystančios meno formos. Tradiciškai ir kiekvienas menininkas buvo priskiriamas vienai jų. Vis tik ypač spartus naujausių technologijų vystymasis XX amžiuje kardinaliai pakeitė vizualaus ir audialaus pradų statusą mene ir kasdieniame gyvenime (McLuhan, 2003). Pokyčiai negalėjo nepasireikšti ir menų pedagogikoje. Ypač sparčiai besivystančias skaitmenines technologijas bandyta diegti į daugelį mokyklinių dalykų. Vis dėlto, nepaisant milžiniškų įvairių šalių vyriausybių pastangų, švietimo reformos daugelyje šalių laukiamų rezultatų nedavė (Leong,

Abstract

The article examines issue of integration of art and music (visual and audio origins), when training music teachers and professionals of audio-visual art. The article presents historic overview of application of new media technologies in the process of music education, hypothetical model on coordination the same with the Lithuanian system of music/art education, discusses results of international plenary session of future music and art teachers, dedicated to integration of music, art and new media technologies, and held in Nyíregyháza College (Hungary).

Key words: *music education, new media technologies, integration of arts.*

Introduction

Both art and music have for centuries been understood as two independent forms of art, taking autonomous way of development. Classification of each artist to either form of art also followed traditional method. However, given particularly rapid development of latest technologies in the 20th century there was radical change in the status of audio-visual origins in art and daily life alike (McLuhan, 2003). Pedagogy of art did not escape changes either. There were efforts to integrate digital technologies that were developing extremely rapidly into most school subjects. However, despite huge effort taken by governments of various countries, the educational reforms have mostly failed to produce the expected results (Leong, 2011, p. 233). The analy-

2011, p. 233). Reformų rezultatų analizė parodė, kad pagrindine nesėkmės priežastimi tapo ne materialinis mokyklų aprūpinimas, o pedagogų pasirengimas technologijų integracijai į meno dalykus. Taigi straipsnyje keliamas būsimųjų muzikos pedagogų ir audiovizualinio meno specialistų pasirengimo, psichologinio nusiteikimo tokiai integracijai probleminis klausimas. Tikėtina, kad problemos šaknys slypi tokią integraciją skatinančių naujųjų medijų technologijų raidoje ir jų naudojimo menų pedagogikoje specifikoje. Dėl šių priežasčių tyrimo tikslas – atlikus istorinę naujųjų medijų technologijų taikymo apžvalgą, įvertinti būsimųjų muzikos pedagogų ir audiovizualinio meno specialistų požiūrį į tokios integracijos galimybę. Siekiant atsakyti į išsikeltą problemą, klausimą taikyti mokslinės literatūros analizės, interviu, stebėjimo, bendros meninės kūrybinės veiklos metodai.

Muzikos pedagogika: teorija ir realybė istoriniu požiūriu

Muzikinio ugdymo objekto nepastovumas sąlygoja ir dažnai gan skirtingas požiūrio į muzikinį ugdymą kaip muzikos pedagogikos sritį filosofines arba pedagogines traktuotes (Krauskaitė, 2010; Matonis, 2003; Piličiauskas, 1998; Rinkevičius, 2005). Susikalbėjimą dar labiau apsunkina alternatyva (pramoginė muzika ir džiazas) bendrojo lavinimo mokykloje muzikos pamokoje tradiciškai vyraujančiai akademiniai muzikai ir su šiuo dvilypumu susijusios problemos (Žalys, 2000). Svarbiausiu muzikinio ugdymo tikslu tampa suformuoti teigiamą nuostatą į visuomenėje teigiamais pripažintus požymius atitinkančią muziką. Teigiamos nuostatos galima tikėtis iš muzikos, kurią ugdomasis sieja su malonia patirtimi, o priešingą nuostatą iššaukia neigiamų pasekmių turėję gyvenimo momentai, sietini su muzikine veikla (Levitin, 2007, p. 242). Pati muzikos magija slypi ne taisyklėse, kaip reikia jos klausytis, o garsuose, jų deriniuose bei kiekvieno mūsų gebėjime

sis of results of reforms has revealed that the reasons for failure lie not in material supply of schools, rather in the preparation of teachers to integrate the technologies into subjects of art. The article therefore poses *problematic issue* on the preparation of future music teachers and professionals of audio-visual art as well as psychological readiness for the integration in question. It is likely that the routes of the problem related with the development of new media technologies promoting such integration and in specific features related to their use in pedagogy of art. The *aim of the study* is therefore to carry out a historic overview of application of new media technologies and based on that to assess the view taken by the future music teachers and professionals in audio-visual art to the possibility for the same integration. In order to answer the problematic issue posed, *methods of analysis of scientific literature, interview, observation, and methods of artistic – creative activities as a whole.*

Music pedagogy: theory and reality in historic aspect

Volatility of object of music education is the reason for diversity in philosophical or pedagogical treatments of view on music education as a field of music pedagogy (Krauskaitė, 2010; Matonis, 2003; Piličiauskas, 1998; Rinkevičius, 2005). It is even more difficult to find a common language due to existence of alternative (entertainment music and jazz) to the academic music that traditionally dominates music class in a comprehensive school, well as issues related to this duality (Žalys, 2000). Key aim of music education then becomes to shape positive notion on the music that conforms to positive features recognised by society. Positive notions can be expected from music, where a pupil relates it with a pleasant experience, while contrary notion is evoked by moments of life that have cause negative consequences, where these relate to music activity (Levitin, 2007, p. 242). Magical nature of music does not lie with the rules how to listen to music rather in sounds and their combinations as well as the ability of each of us to

skirtingai klausytis ir girdėti. Lemiamą reikšmę tokiam gebėjimui turi per gyvenimą mūsų atmintyje suformuotas intonacinis žodynas (Piličiauskas, 1998).

Kintant socialiniams santykiams, kinta ir požiūris į muzikinį ugdymą, į mokinio ir jo ugdytojo santykius. Štai didžiąją XX amžiaus dalį muzikinis ugdymas buvo suprantamas kaip pasyvus taisyklių apie muzikos elementus bei struktūras mokymasis atmintinai. Taip individualios meninės raiškos galimybė buvo paklaidinta daugybės taisyklių rūke, kurios dažnai neturėdavo nieko bendra su realia muzikine veikla. Paprastai tokios taisyklės kurtos muzikų teoretikų, jiems remiantis prieš dešimtis, o kartais ir šimtus metų sukurtais muzikos šedevrais. Taigi prieš nekoncertuojančius muzikinio ugdymo sistemų kūrėjus iškilo uždavinys – sukurti lakoniškas taisykles apie ypač kūrybingų ir nenuspėjamų praeities kompozitorių kūrybą. Juolab kad kūrinių autorių gyvenimo metu mokytojo ir mokinio santykiai buvo grindžiami visišku paklusnumu o ne diskusija (Levitin, 2007, p. 147). Toks požiūris į muzikinį ugdymą buvo priimtinas XIX amžiuje, tačiau netiko XX amžiui. Tai buvo įvertinta žymiųjų XX amžiaus pradžios muzikos pedagogų: É. J. Dalcroze, muzikinio ugdymo pedagogikoje pritaikiusio ir išvysčiusio tuo metu labai populiarią muzikinio ritmo paradigmą, visuomenei atskleistą XX amžiaus pradžios K. Bücher (Arbeit und Rythmus (1896) ir W. Graeser (Körpersinn: Gymnastik, Tanz, Sport (1927) veikaluose, Z. Kodaly, C. Orff, M. Montessori, iki šių dienų įvairiose pasaulio šalyse patenkančius į muzikinio ugdymo sistemas. Vis tik muzikinio ugdymo sistemos, tenkinusios XX amžiaus pirmos pusės pedagogus, keičiantis mokytojo ir mokinio santykiams bei visuomenės požiūriui į patį ugdymo procesą, ilgainiui nebeatspindėjo visų muzikinio ugdymo proceso dalyvių lūkesčių.

Pradedant šeštuojų dešimtmečiu JAV, Kanadoje, Jungtinėje Karalystėje bei kitose Europos šalyse pradėta aktyviai naudoti moderniąją akademinę muziką. Muzikinio ugdymo procesas

listen and hear differently. Decisive significance to this ability is exercised by the intonation dictionary formed in our memory throughout our lifetime (Piličiauskas, 1998).

As the social relations change, so does the view taken on music education and on the relations of pupil and teacher. Throughout most of the 20th century, music education was understood as passive suit of rules concerning musical elements and structures. This is how possibility for individual artistic expression was buried in a fog of numerous rules that often had nothing to do with actual music activity. Usually these rules would be developed by musicians relying on theoretical approach, based on masterpieces of music created decades and sometimes centuries ago. This is how a task was set to non-performing designers of music education systems: to come up with succinct rules on works by extraordinary creative and spontaneous composers in the past. Even more so, at the time the authors of works were among the living, the relations of teacher and pupil were based on strict obedience, rather than discussion (Levitin, 2007, p. 147). Such a view on music education was acceptable in the 19th century, yet it had no place in the 20th century. This was taken into account by the famous music educators in the early 20th century, e.g. by É. J. Dalcroze, who applied and developed paradigm of musical rhythm in pedagogy of music education; this was presented to the public in the works of the early 20th century by K. Bücher (Arbeit und Rythmus (1896) and W. Graeser (Körpersinn: Gymnastik, Tanz, Sport (1927). Z. Kodaly, C. Orff, M. Montessori still remain apart from music education systems across the world today. However, systems of music education that was acceptable to the teachers working in the early 20th century no longer reflected expectations of all stakeholders of music education, as there was a shift in relations between teacher and pupil as well as shift in the public view on the proper process of education.

US, Canada, the United Kingdom and other countries in Europe have introduced active use of modern academic music since the fifties. The

buvo paremtas realiu muzikavimu, grįstu moderniajai muzikai būdingomis savybėmis. Itin daug tokio ugdymo koncepcijų nebuvo sukurta, tačiau derėtų išskirti Kanados kompozitoriaus ir pedagogo R. M. Shafer darbus *The Composer in the Classroom (1965)*, *Ear Cleaning (1967)* ir G. Self metodinę priemonę *New Sounds in Class*. Prieš mokytojus vėl iškilo dilema – kaip naudojant kuo mažiau informacijos pateikti muzikos šedevrus (Crawford, 2009, p. 151), tačiau ir vėl teorija pasuko savo keliu, o praktika – savo. Septintajame dešimtmetyje mokytojai į muzikinio ugdymo programas įtraukė E. Varèse, J. Cage, K. Stochausen ir kt. moderniosios muzikos kompozitorių kūrinius, tačiau interpretavo juos savaip, atsižvelgdami į turimą techninę bazę ir mokinių gebėjimus. Taip sudėtingi, ypač turtinga tembrine bei ritmine kalba išsiskiriantys muzikos kūriniai pamokose tapo muzika, skirta žygiavimui, pritariant skambančiais ir tarškančiais muzikos instrumentais. Tokia muzikinė veikla muzikos pamokoje prarasdama tiesioginį ryšį su kasdiniame gyvenime skambančia muzika buvo pasmerkta. Iš muzikos pedagogikos pasitraukus muzikinio ugdymo strategijoms, grindžiamoms moderniąja akademinė muzika, susidariusį vakuumą septintajame XX amžiaus dešimtmetyje bandyta užpildyti įgaunančia pagreitį pramogine muzika, tačiau dėl itin greitos šios muzikos stilių kaitos bei dažnai abejotinos pasirinktų kūrinių meninės vertės tokie bandymai ypač platus pritaikomumo nesulaukė (nors tam tikri mėginimai tai daryti populiarūs ir šiandien).

Aštuntajame XX amžiaus dešimtmetyje, vis labiau sklindant humanizmo idėjoms ir atsigręžus į mokinį kaip į pagrindinį ugdymo proceso dalyvį, buvo sukurtos kelios muzikinio ugdymo koncepcijos. Tai D. Kabalevskio, S. Suzuki, E. Gordon sistemos. Lietuvoje aštuntasis dešimtmetis davė pradžią E. Balčyčio muzikinio ugdymo sistemai. Dauguma minėtų sistemų sėkmingai taikomos ir dabar. Vis tik kaip visuomenė, taip ir požiūris į kiekvieną jos narį

process of music education was based on actual playing music, based on features characteristic to modern music. There were not great many concepts of such education designed, however, the following works should be pointed out: works by R. M. Shafer, Canadian composer and teacher, *The Composer in the Classroom (1965)*, *Ear Cleaning (1967)* and methodical textbook *New Sounds in Class* by G. Self. Again, teachers were faced with the dilemma how to present masterpieces of music using as little as information as possible (Crawford, 2009, p. 151). However, then again theory turned one way and the practise took another. In the sixties, teachers introduced works by composers of modern music as E. Varèse, J. Cage, K. Stochausen etc. into programmes of music education; however in doing this, they used their own interpretation, with view to the material facilities available and the abilities of pupils. This is how complex pieces of music characterised by particularly rich timbre and rhythmic language were transformed, once in a class, into music fit for marching, under support of ringing and clattering musical instruments. This is how music activity in music class was doomed, as it no longer had direct connection to music played in daily life. As music pedagogy no longer included strategies of music education, based on modern academic music, steps were taken in the sixties to fill the vacuum with recreational music that was still more popular. However, as the styles in this music changed extremely rapidly and the artistic value of such pieces selected was often small, these experiments were not widely approved (although some still try to repeat that today).

In the seventies, as the ideas of humanity spread even further and a pupil was treated as a key player in the educational process, a full range of concepts of music education emerged. These include systems by D. Kabalevskyj, S. Suzuki, E. Gordon. In Lithuania, the seventies came with system of music education by E. Balčytis. Most of the above systems have successfully survived to see the present day. However just as society so does the

palaiptiesiems keičiasi, todėl ir toliau susiduriama su klausimu – kaip padaryti, kad keičiantis sąlygoms moksleivio patirtis, susijusi su muzikos pamokomis, arba neformalaus ugdymo metu būtų pozityvi? Kaip pasiekti, kad ne tik muzika, bet ir visa veikla, pasirengimas ją atlikti būtų mokiniui lengvai suprantamas ir malonus?

Kaip matyti iš anksčiau pateiktos istorinės muzikinio ugdymo analizės, lemiamą impulsą naujų pedagoginių koncepcijų atsiradimui visgi suteikia konkrečiu laikotarpiu visuomenėje ypač aktualios ir aptarinėjamos idėjos bei reiškiniai, neatsiejami nuo mūsų kasdienės aplinkos. Ieškant analogijų su anksčiau aptartais laikotarpiais natūraliai kyla klausimas: o kuo ypatingas XXI amžiaus pradžios periodas? Nevalingai žvilgsnis krypsta į naujųjų medijų (McLuhan, 2003) technologijas (toliau NMT).

Kompiuterinių ir naujųjų medijų technologijų realijos muzikiniame ugdyme

XX amžiaus devintojo dešimtmečio pradžioje pasaulyje personalinių kompiuterių naudojimas muzikos pamokoje dažnai buvo vertinamas prieštarinčiai. Viena priežasčių, lėmusių tokį požiūrį į šią priemonę, buvo tai, kad kompiuterių eros pradžioje jų svarba dažniausiai būdavo pripažįstama tiek, kiek ji galėjo prisidėti prie vaizdinės informacijos sklaidimo (Stevens, 1987). Taigi nenuostabu, kad pirmųjų kompiuterinių operacinių sistemų autoriai neskyrė pakankamo dėmesio kompiuterio įgarsinimo savybėms. Vis tik stebint vėlesnių kompiuterinių sistemų raidą, siekis išvystyti būtent šią savybę akivaizdus. Kompiuterio kaip muzikinių gebėjimų ugdytojo pagalbinės priemonės reikšmė gerokai pasikeitė, kai 1982 m. buvo išrasta MIDI (*Musical Instrument Digital Interface*) sistema. Tai suteikė kompozitoriams ir mokytojams galimybę visas turimas skaitmenines priemones sujungti į vieną sistemą, pritaikant geriausias jų savybes muzikos kūrimo, atlikimo, aranžavimo, muzikinio teksto mokymo ir pan. veikloje. Ilgainiui kompiuterinės programos suteikė galimybę keisti

view on each of its members changes gradually and there is therefore continuous question, how to ensure that as the environment changes, a pupil may still retain positive experience related to music class or informal education. What can we do to make sure that not only music but also entire activity and the preparation to perform would be easily understandable and pleasant to a pupil?

As the above historical analysis of music education demonstrates, key impetus for development of new pedagogical concepts is still brought by ideas and phenomena particularly relevant to society in a given period and inseparable from other daily environment. As we look for analogies with the periods above, there is a question that comes naturally: what is the special merit of the period of the early 21st century. This is how we are involuntarily compelled to consider new media technologies (hereinafter the NMT) (McLuhan, 2003).

Realities of computer and new media technologies in music education

In the last decade of the 20th century, use of personal computers in a music class was often treated with contradiction. Reasons behind this view on the measure included that in the start of computer era the importance of computers was recognised to the extent it could assist dissemination of visual information (Stevens, 1987). No wonder that the authors of the first computer operating systems did not put sound features of computer on a list of priorities. However, analysis of development of subsequent computer systems clearly demonstrates intention to develop just this feature. The meaning of computer in terms of auxiliary measure used by teacher of music abilities has progressed considerably, when the MIDI (*Musical Instrument Digital Interface*) system was invented in 1982. This provided an opportunity for composers and teachers alike to combine all digital instruments available into a single system, thus making use of their best features for the activities of music

įrašyto garso aukštumą, trukmę, tempą, dinamišką, tembrą ir pan. Tai suteikė galimybę vienam žmogui tapti ir kūrėju, ir atlikėju, ir klausytoju. Taip pat toks procesas lėmė atitinkamos kūrėjo (moksleivio) veiklos įgūdžių, muzikinių žinių, gebėjimo apjungti turimą informaciją siekiant galutinio tikslo poreikį. Sunku pasakyti, kokių meninių / intencijų ar mokslinių / racionalumo asmenybių savybių reikėjo pagrindiniam muzikinio ugdymo proceso dalyviui, tačiau tai neabejotinai sutapo su visuotinai pripažįstamu sumanios visuomenės nario ugdymo modeliu.

Tobulinant kompiuterį kaip sistemą, vystėsi ir kitos skaitmeninės technologijos. Skaitmeniniu informacijos kodavimo pagrindu buvo sukurti išmanieji telefonai, *iPad*'ai, *iPod*'ai, elektroninių knygų planšetės, skaitmeniniai fotoaparatai ir vaizdo kameros ir pan. Tai suteikė moksleiviams papildomą galimybę nuolat būti „prisijungusiems“ prie juos supančio pasaulio, neapsiribojančio mokykla. Neabejotinai vienas prioritetų tenka mėgstamos muzikos klausymuisi, tačiau kaip technologijos ir muzika, taip ir žmogaus susidomėjimas muzika bėgant metams nėra pastovus. Vaikystėje tolerancija įvairių žanrų muzikai ypač akivaizdi. Ankstyvojoje paauglystėje ši savybė nėra tokia išreikšta. Vėlyvojoje paauglystėje ir ankstyvojoje jaunystėje interesai muzikai darosi įvairesni, o žmogui subrendus tolerancija įvairių žanrų muzikai palaipsniui įgauna mažiau išreikštą apimtį (Boal-Palheiros, 2001).

Deja, kalbant apie kompiuterinių ir NMT naudojimą Lietuvos muzikinio ugdymo sistemoje išsamiais analizėmis arba detaliais darbais pasidžiaugti negalime. Norisi tikėti, kad kompiuterinių technologijų ir NMT diegimas ir įsivainikimas užims deramą vietą Lietuvos pedagogikos perspektyviniuose planuose. Kontroversiška dabartinė situacija paaiškintina gan skurdžiu ir stichišku finansavimu, nepakankamu pedagogų anglų kalbos mokėjimu (didžioji dalis su NMT naudojimu susijusios medžiagos yra anglų kalba) ir pan. Tai sąlygoja gan vangų ir, deja, neretai

creation, performance, arrangement, teaching of a musical text, etc. On the long run, software provided an opportunity to modify pitch, duration, pace, dynamics, and timbre of a recorded sound, etc. This is what empowered any individual to become both a creator and performer and listener. Simultaneously this proves also required its creator (pupil) to have skills of respective activity, music knowledge, ability to combine information available for the purpose of the final task. It is difficult to tell what artistic (intuitive) or scientific rational personal features were required from the main actor in the process of music creation, yet it arguably coincided with the universally recognised model of education of a member of knowledge society.

Improvement of computer as a system was also the reason for development of other digital technologies. Based on digital encoding of information, smart phones, iPads, iPods, e-book readers, digital photo and video cameras, etc. appeared. This allowed pupils another opportunity to remain “connected” regularly to the surrounding world that was not limited with the school borders. Naturally listening to the favourite music is a priority. However, just as technologies and music, so the interest of an individual for particular music changes over time. It is clear that a child tolerates music of various genres. In early adolescence this feature is not so expressed. In late adolescence and early youth the interest for various music expands again, and once an individual reaches maturity, tolerance to music of various genres gradually gains less pronounced scopes (Boal-Palheiros, 2001).

Regrettably, as far as use of computer and NMT in the Lithuanian system of music education, we do not have complete analysis for detailed works. One wishes to believe that implementation of computer and NMT will have adequate place in the perspective plans of Lithuanian pedagogy. Controversial current situation can be explained by rather poor and unorganised funding, inadequate English skills of teachers (most of materials related

iškreiptą NMT naudojimą. Muzikiniai sintezatoriai – pakankamai įprastas reiškinys muzikos kabinete, tačiau tenka apgailestauti, kad dažnai sintezatorius naudojamas ne specifinei garsinei kalbai sukurti, o trūkstamų akustinių muzikos instrumentų stygiui kompensuoti. Be abejo, sintezatoriumi imituojamas instrumentas skamba gerokai skurdžiau nei jo originalas, todėl vargu ar tokia veikla padeda moksleiviui susiformuoti deramą intonacinį žodyną.

Meninio ugdymo modelis ir naujųjų medijų technologijos

Kompiuterinių ir NMT atsiradimas sąlygoja ir socialinius pokyčius. Paaugliai, valdantys NMT, vadinami „Digital natives“ (Prensky, 2001), „Net generation“ (Oblinger & Oblinger, 2005; Tapscott, 1998), „Generation M(edia)/ultitasker“ (Rideout, 2005). Jaunosios kartos atstovams būdingas kitoks tų pačių technologijų supratimas, naujas požiūris į pačias technologijas. Deja, tenka pripažinti, kad savieigai paliktas technologijų įsisavinimas taip pat nėra tinkama išeitis. Pirmasis susižavėjimas technologijomis ilgainiui praeina ir, kryptingai nevystant darbo kompiuteriu įgūdžių, jie taip ir lieka pradinėje stadijoje. Nustatyta, kad daug laiko prie kompiuterio praleidžiantys paaugliai dažnai yra puikiai įvaldę technologijas, skirtas socialiniams-komunikaciniams tikslams tenkinti, tačiau demonstruoja ypač žemus taikomosios programinės įrangos naudojimo įgūdžius (Lei, 2009, p. 89). Panašus paauglių požiūris ir į NMT. Toks paviršutinis technologijų naudojimas greičiau primena paaugliams būdingą kitokios, suaugusiems, vyresnei kartai nesuprantamos kalbos siekį, nei poreikį įvaldyti vieną ar kitą technikos produktą (Žalys, 2000).

Teisė ir pareiga formuoti būsimus visuomenės narius suteikta mokyklai. Čia moksleivis praleidžia didžiąją savo laiko dalį. Mokykloje vyksta socializacijos, pasirengimo ir integracijos į visuomenę procesas, todėl labai svarbu, kad jau būdamas mokykloje moksleivis aiškiai

to the use of NMT is in English), etc. This leads to rather slow and regrettably often distorted used on NMT. Music synthesisers are frequently used in a music class. Unfortunately they are often used not to develop specific sound language, rather to compensate for lack of acoustic music instruments. Naturally any instrument imitated by a keyboard sounds rather poorly when compared with the original instrument. Therefore it is questionable whether this activity is of any help to a pupil in order to form necessary intonation dictionary.

Model of art education and new media technologies

Computers and NMT also brought about social changes. Teenagers controlling NMT are referred to as „Digital natives“ (Prensky, 2001), „Net generation“ (Oblinger & Oblinger, 2005; Tapscott, 1998), „Generation M(edia)/ultitasker“ (Rideout, 2005). People of young generation have a different understanding of the same technologies, they have a new approach to the same technologies. One must admit that assimilation of technologies, when uncontrolled, is not a suitable solution either. Primary admiration of technologies fades and unless skills of computing are developed, they remain in the primary stage. It was found that teenagers spending considerable time by computers often demonstrate excellent technological skills in order to meet their social and communication tasks; yet they demonstrate particularly low skills on use of applied software (Lei, 2009, p. 89). The view taken by the adolescence to NMT is similar. This superfluous use of technologies reminds the search for a different language not understandable to adults and older generation (which is so characteristic to teenagers) rather than a need to master certain technological product (Žalys, 2000).

School has both right and duty to shape future members of society. This is where a pupil spends most of his time. School is a place for process of socialisation, preparation and integration into society. It is therefore of extreme importance to

suprastų gaunamos informacijos bei gebėjimų svarbą, šių gebėjimų pritaikomumo galimybes kasdieniame gyvenime. Minėti tikslai nurodomi ir svarbiausiuose Lietuvos švietimą reglamentuojančiuose dokumentuose.

Lietuvos švietimo struktūra jungia formalųjį švietimą, neformalųjį švietimą ir savišvietą (Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatos, 2003). Formaliojo ir neformaliojo švietimo misija apibrėžiama kaip pagalba asmeniui įgyti profesinę kvalifikaciją, atitinkančią šiuolaikinį technologijų, kultūros ir asmeninių gebėjimų lygį (Valstybės švietimo strategijos 2003–2012 m. nuostatos). Formalusis švietimas apibrėžiamas kaip švietimas, vykdomas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas ir įregistruotas švietimo programas. Neformalusis švietimas – tai švietimas pagal įvairias švietimo (išskyrus formaliojo) poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo, papildomos kompetencijos įgijimo programas (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas, 2011). Neformaliojo švietimo paskirtis – tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais (Ruškus, 2009).

Remiantis Lietuvos švietimo dokumentų, įvairių pasaulio šalių pedagoginės patirties ir Lietuvos muzikinio ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose analize, buvo sudarytas meninio ugdymo, integruojant NMT, modelis, jungiantis švietimo struktūrą, meninio ugdymo turinį ir NMT (žr. 1 pav.). Ugdytinis čia suprantamas kaip bet kurios klasės (pradinio, vidurinio arba aukštesniojo etapo) bendrojo lavinimo mokyklos moksleivis. Modelyje pavaizduotų etapų vyksmas grynai simbolinis: galimas visų etapų poveikis tuo pat metu arba pereinant iš vieno etapo į kitą.

Modeliui pasirinkta oro baliono forma, tarsi nusakanti, kad asmuo, įveikęs visu tris veiklos etapus, pasirengęs kartoti šį ciklą. Neįgyvendinus ir deramai neįvertinus kurios nors vienos

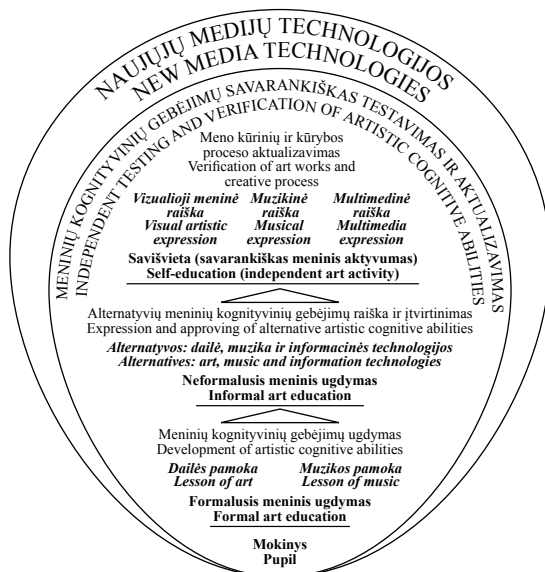
make sure that a pupil when still at school may understand the importance of information and abilities received and opportunities to use the same possibilities in daily life. The same aims are also included in key instruments governing education in Lithuania.

Lithuanian structure of education combines formal and informal education, and self-education (provisions under the 2003-2012 National Education Strategy, 2003). The mission of both formal and informal education is defined as aid to an individual to gain professional qualification, corresponding to modern level of technologies, culture, and personal abilities (provisions under the 2003-2012 National Education Strategy). Formal education is defined as one carried out under educational programmes, approved and registered in the manner prescribed by laws of the Lithuania. Informal education is one carried out under different programmes designed to meet educational needs (except for the formal education), improve qualification, and to gain additional competencies (law amending the Law on Education of the Republic of Lithuania, 2011). The mission of informal education is to meet the needs of cognition, education and self-expression of pupils, and to help them become active members of society (Ruškus, 2009).

Analysis of Lithuanian documents in the field of education, experience in the field of pedagogy of different countries as well as Lithuanian music education in the schools of general education has led to a model of art education, integrating NMT, combining educational structure, contents of art education and NMT (see fig. 1). A pupil here is understood as pupils of general education school and attending any form (whether elementary, secondary or advanced stage). The stages depicted in the model are purely symbolic: impact of all stages is possible either simultaneously or by moving through different stages.

The model has employed a form of hot air balloon, which can be interpreted as saying that anyone who has completed all three stages

1 pav. Hipotetinis meninio ugdymo, integruojant NMT, modelis
Fig. 1. Hypothetical model of art education with NMT integration

veiklos formos, susidarius ugdymo turinio nesusipratimo arba nepasitenkinimo įtampai, atsirandančiai tarp pedagogo ir ugdytinio, gresia „sprogimas“. Tokiu atveju mokytojo, mokinio arba valstybės požiūriu vertingas, emociškai įsisaugojantis muzikinis ugdymas neįmanomas, o ugdytojo darbas tampa labiau panašus į kovą su mokinio „įgeidžiais“ arba priešingai – įgeidžių tenkinimu.

NMT, šiandien tapusios neatsiejama gyvenimo kasdienybė, integruotos į meninio ugdymo procesą, ugdomajam tarsi praneša, kad „meninio ugdymo procesas panašus į tai, ką aš matau už mokyklos ribų“, ir suteikia moksleiviui saugumą. Taigi šiuo atveju NMT tampa baliono apvalkalu, apsaugančiu nuo sprogo, tačiau skirtingais ugdymo etapais šis apvalkalas yra skirtingas.

Sudarant modelį remtasi tradicine prielaida, kad meniniai gebėjimai sėkmingiausiai ugdomi dailės ir muzikos pamokose (dėl tęstinumo ugdymo programose, dėl susiklosčiusių istorinių

of activity, is ready to repeat the cycle. Failure to implement and adequately assess any given type of activity, the tension based on failure to understand the content of education or disaffection with the same between a teacher and a pupil, can bring us to “explosion”. In this case, valuable, emotionally mastered music education is impossible from the perspective of a teacher, pupil or State, while the work of teacher becomes closer to a fight with “whims” of a pupil or on a contrary, satisfaction of these whims.

NMT that are now an integral part of daily life, once integrated into process of art education, seem to convey a message to pupil that “yes, this resembles what I see outside the school” and provides a feeling of security to a pupil. In this case NMT acts like a cover of a balloon protecting from explosion, however in a different stage of education, the cover is also different.

The model has relied on traditional assumption that artistic abilities are best developed during classes of art in music (due to continuity in the

aplinkybių ir pan.) bei šių meno formų neformalioje veikloje. Vis tik įvertinant tai, kad realiame gyvenime į menų sritį vis labiau skverbiasi naujųjų medijų technologijos, nemenkai paklūstančios informatikos mokslams, modelyje nusakoma ir informacinių technologijų dalyko vieta. Modelyje nurodoma formaliojo ir neformaliojo ugdymo bei savišvietos kaip sudedamųjų dalių integracijos specifika.

Neabejotinai pirmoji kiekvieno moksleivio dienos veikla – pagal mokyklos tvarkaraštį privalomos pamokos, taigi ir meninio ugdymo dalykai, todėl modelio apačioje kilimas prasideda nuo jų. Atlikus minėtų dalykų vadovėlių turinio analizę, tenka apgailestauti, kad ryšiai tarp dailės ir muzikos (o ypač – tarp meno dalykų ir informacinių technologijų) daugiau nei simboliniai, todėl ir integracija su NMT labai silpnai išreikšta.

Neformalusis meninis ugdymas – tai veiklos sritis, nors ir pakankamai reglamentuota įvairiais teisės aktais, lyginant su formalioju ugdymu, pakankamai priklausanti nuo socialinės aplinkos poveikio. Dažniausiai veikla šioje srityje pasirenkama. Čia formuojasi alternatyvos privalomųjų dalykų turiniui. Ypač tai akivaizdu kalbant apie muzikos pamoką ir muzikinę neformaliąją veiklą (formaliajame muzikinio ugdymo turinyje vyrauja akademinė muzika, o neformaliajame – muzikinė veikla, kuriai būdingi pramoginės muzikos požymiai).

Vis labiau įsigalint NMT, tokios alternatyvos galimybė ryškėja ir dailės bei informacinių technologijų pamokoms. Steigiasi ir sėkmingai gyvuoja skaitmeninės fotografijos, video, medijų, grojimo sintezatoriais ir pan. būreliai. Tokia veikla dažnai reikalauja specifinių informacinių žinių bei gebėjimų, todėl nenuostabu, kad į pagalbą meninei veiklai ateina ir informacinių technologijų specialistai. Daugelis pradedančių muzikanto kelią meta šį užsiėmimą jau po pirmųjų metų, t. y. tada, kai priartėja prie kūrybinio proceso teikiamo malonumo. Pirmieji muzikos pažinimo metai, pasižymintys somomotoriniu mokymusi, mažina moty-

educational programmes, given certain historical background, etc.) and due to these forms of art in an informal activity. However, given that in real life the field of art is increasingly more often invaded by the new media technologies that largely abide by the sciences of information technology, the model also indicates the role played by the subject of information technology. The model indicates special characteristics behind integration of both formal and informal education and elements of self-education.

It is certain that the first daily activity of any pupil is to attend classes mandatory under the school schedule. This also applies to subjects of art education. Therefore the model starts from these subjects on the bottom. Analysis of contents of the same subjects leaves a feeling of regret that any connections between art and music (and even more so, between the art subjects and information technologies) are more than symbolic. Hence integration with NMT is also very poor.

Informal art education. This field of activity despite being sufficiently regulated using various laws as compared to the formal education, sufficiently depends on the impact of social environment. Activity in this field is largely optional. It forms alternatives for the contents of mandatory subjects. This especially applies to music class and informal activity in music (while the content of music education is dominated by academic music that of informal education – by music activity including features of recreational music).

As NMT spread even more, the possibility for such an alternative also appears for classes of art and information technologies. Circles of digital photography, video, media, play on synthesiser, etc. appear and operate successfully. This activity often requires specific information technology, knowledge and abilities, and it is no wonder that professionals of information technologies come to the aid of art activity. Most of those starting musical career drop out of this hobby within the first year, i.e. at the point on the approach pleasure brought by the creative process. The first year of

vaciją muzikuoti, todėl asmuo, ištvėręs pirmuosius mokymosi metus, susipažįsta su gan dogmatiškais muzikos dėsniais, tačiau taip ir lieka nepatyręs muzikinės kūrybos malonumo (Levitin, 2007, p. 240). Šioje situacijoje NMT naudojimas gali sėkmingai pasitarnauti dviem aspektais: muzikinės raiškos pradžioje, kai iškyla poreikis aktualizuoti muzikinio rašto mokymąsi, ir jau tapus profesionaliu menininku, ieškant papildomų galimybių meninei raiškai (Morris, Fiebrink, 2012).

Trečiasis etapas – savišvieta. Formalusis meninis ugdymas, buvęs toks svarbus pirmajame etape, trečiajame yra neesminis arba tokios įtakos nedaro visiškai. Taigi jeigu muzikos arba dailės pamokose pateiktas turinys nekorreliuoja su asmenine patirtimi, įtvirtinta antrajame etape, arba nėra visuomeniniame gyvenime pripažįstama kaip vertybė, taip ir lieka tik mokymosi turiniu. Didžiausią įtaką savišvietai daro visuomenės informavimo priemonės ir bendraamžiai. NMT šiame etape atlieka specifinės, nuo vyresnės kartos narių išskiriančios kalbos funkciją. Įvairių socialinių tinklapių populiarumas patvirtina jaunimo norą jungtis į grupes, būti išgirstiems ir įvertintiems (Parti & Karlsen, 2010, p. 376). Tinklapiai diferencijuoja vartotojus pagal tam tikro žanro muzikos ir skaitmeninių technologijų pomėgį. Narių skaičiumi tai gan ženklūs susivienijimai, siekiantys iki 140 000 narių (Väkevä, 2009).

Nors paauglys pakankamai priklausomas nuo stereotipų ir bendraamžių nuomonės, jo savišvietos turinio pasirinkimas gan savarankiškas. Vis dėlto gebėjimai, įgyti formalaus ir neformalaus ugdymo metu, ir jų demonstravimas išlieka svarbus savo statuso tarp sau lygių nustatymui. Tai – lyg pirmojo ir antrojo etapų rezultatų patikrinimas ir įvertinimas. Jeigu šiame etape fiksuojamas teigiamas ryšys su pirmaisiais, aktualizuojamas formalios ir neformalios meninės veiklos turinys ir metodai. Jeigu ryšys neigiamas – įvyksta pirmųjų etapų neigimas.

music cognition are characterised by sensomotoric learning, which reduces motivation to play music. Therefore anyone who survives the first year of education is introduced to fairly dogmatic music laws, yet fails to be exposed to the pleasure brought by music creation (Levitin, 2007, p. 240). In this situation the NMT can be successful in two aspects: at the start of music expression, when there is a need to make learning of musical symbols more relevant even as one turns professional artist, seeking for additional opportunities for artistic expression (Morris, Fiebrink, 2012).

The third stage is self-education. Formal art education that was so important in the first stage is no longer material in the third stage or has no impact at all. Therefore, unless the contents presented in the classes of music and art correlates to personal experience, established in the second stage or it is recognised as value in a public life, it remains just a content of learning. Most impact on self-education is made by the media and peers. In this stage NMT performs functions of a specific language, different from older generation. The popularity rate of various social websites demonstrates the wish of young people to form groups, to be listened to and appreciated (Parti & Karlsen, 2010, p. 376). Websites differentiate users depending on their hobby of music of certain genre and digital technologies. As far as numbers go, these associations are rather large, including up to 140,000 members (Väkevä, 2009).

Although teenager is sufficiently dependable of the stereotypes and the opinion of his peers, still the content for self-education is rather autonomous. However, abilities gained in both formal and informal education and demonstration of the same remains important for establishment of one's status among his equals. This is like verification and assessment of the results gained in the first and second stage. If this stage demonstrates positive connection to the previous ones, the content and methods of both formal and informal art activity are made more relevant. If the connection is negative, the previous stages are denied.

Dailininkai ir muzikai tarptautiniame plenero

Gyvenimas kelia vis naujus iššūkius. Vienas jų – naujųjų medijų specialisto, gebančio vienodai gerai derinti vizualiąsias ir muzikines technologijas, būtinybė. Deja, meno dalykų integracijos trūkumas bendrojo lavinimo mokykloje šio tikslo nepriartina. Nemažai lemia ir meninės kūrybos bei veiklos pobūdis. Dailininkas kuria vienas, remdamasis savo menine nuojauta, ir tik galutinį darbo rezultatą pateikia žiūrovui. Tiesioginio kūrėjo ir žiūrovo kontakto nėra. Tuo tarpu muzikos kūrėjui vartotojo / klausytojo dalyvavimas kūrybos procese neišvengiamas. Tai vyksta jau repetuojant naujai sukurtą kūrinį. Taigi vyksta nuolatinis kompozitoriaus ir klausytojo / vertintojo dialogas (Levitin, 2007). Tokiu būdu formuojasi tik dailininkų ir tik muzikų visuomenė.

Bendromis Vengrijos (Nyredhazos kolegijos), Rumunijos (Ordea miesto Crestina Partium universitetas) ir Lietuvos (Šiaulių universitetas) pastangomis 2011 metais buvo parengtas ir sėkmingai patvirtintas projektas/ meninis pleneras *Visual and Auditive Experience: Socio-cultural Encounters*, skirtas meno dalykų integracijos patirčiai išbandyti ir skleisti. Jame dalyvavo 36 studentai ir 9 dėstytojai (po 12 studentų ir 3 dėstytojus iš kiekvienos minėtos aukštosios mokyklos). 18 studentų – būsimieji muzikos pedagogai, likę 18 – vizualiųjų menų studentai. Pleneras vyko Nyredhazos kolegijoje, 2012 m. kovo mėnesį. Renginio veiklomis siekta suteikti galimybę būsimiesiems muzikos pedagogams išbandyti savo jėgas dailės ir naujųjų medijų srityje, o vizualiųjų menų atstovams teko pademonstruoti muzikavimo gebėjimus.

Dviejų savaitėjų plenero kalendorius buvo suskirstytas pagal tokiam renginiui tinkamiausias kūrybines technologijas (McLoughlin, 1999) (žr. 1 lentelę).

Artists and musicians at the international plenary session

Life never stops bringing new challenges. These include the need to have a professional of new media, able to coordinate visual and musical technologies equally. Regrettably lack of integration of art subjects in schools of general education does not help to accomplish this objective. Considerable role falls on the nature of artistic creation and activity. An artist creates a piece alone, based on his/her artistic intuition and the audience is only presented with the final result of the work. There is no direct contact between the creator and a member of an audience. By contrast, involvement of a user/listener in the process of creation is inevitable to a music creator. This happens already when rehearsing a new work. There is therefore a constant dialogue between a composer and listener/appraiser (Levitin, 2007). This way society of artists and society of musicians alone is formed.

Based on joint efforts by Hungary (Nyíregyháza College), Romania (Crestina Partium University in Ordea) and Lithuania (Šiauliai University), a project/art plenary session on *Visual and Auditive Experience: Socio-cultural Encounters* was organised and approved successfully in 2011; it was intended to try and disseminate the experience of integration of art subjects. The plenary session involved 36 students and 9 lecturers (with 12 students and 3 lecturers from each of the above high schools). 18 students were future music teachers, and the remaining 18 were students of visual art. The plenary session took place in Nyíregyháza College in March 2012. Activities of the event sought to provide opportunity to future music teachers to try themselves in the field of art and new media, while representatives of visual arts had to demonstrate their music abilities.

The calendar of the two-week plenary session was distributed depending on creative technologies, most appropriate for such an event (McLoughlin, 1999), see table 1.

1 lentelė. Plenero metu taikytos kūrybinio proceso technologijos

Table 1. Technologies of creative process applied at the plenary session

Eil. Nr. Item No		Eil. Nr. Item No	Technologija Technology
1.	Žaidimas Game	6.	Kūrybinė raiška Creative expression
2.	Asociacijos Associations	7.	Konfliktinės situacijos ir menas Situations of conflict and art
3.	Dialogas Dialogue	8.	Muzikos ir spalvų terapija Therapy of music and colours
4.	Kultūrinis identitetas Cultural identity	9.	Interpretacija Interpretation
5.	Meninė veikla socialinėje aplinkoje Artistic activity in social environment		

Įgyvendinant plenero tikslus, buvo organizuojami kūrybinių meninių idėjų virtualūs pristatymai. Siekiant atskleisti kiekvienos šalies kultūrinę identitetą buvo žaidžiami liaudies žaidimai, rateliai, atliekama liaudies muzika, pristatomi ir analizuojami vizualaus kultūrinio paveldo pavyzdžiai. Siekiant muzikos ir vizualaus meno sintezės pajautimo buvo kuriamos vaizdo ir garso instaliacijos, atliekami performansai integruojant muzikavimą ir vaizdo bei garso technologijas, organizuojami lygiaverčiai dailės ir muzikinio rašto bei muzikos suvokimo užsiėmimai dailininkams ir muzikams, rengiami muzikos ir spalvų terapijos kursai, kuriuos vedė profesionalūs šios srities kūrėjai (žr. 2 ir 3 pav.).

2 pav. Būsimieji muzikos pedagogai dailės užsiėmimų metu

Fig. 2. Future music teachers at the art classes

In order to implement the aims of the plenary session, virtual presentations of creative artistic ideas were organised; in order to reveal cultural identity of each country, folk games were played, folk music was performed, examples of visual cultural heritage were presented and analysed. In order to ensure a feeling of synthesis of music and visual art, video and audio installations were designed, performances were carried out by integrating playing music and video and audio technologies; the plenary session included uniform classes for art and musical letter as well as music comprehension to both artists and musicians, and courses in therapy of music and art were conducted by professional creators in this field (see figure 2 and 3).

3 pav. Naujųjų medijų iššūkiai

Fig. 3. Challenges of the new media

Nors pradėjus rengti plenerą tokios menų integracijos idėja atrodė patraukli ir gan lengvai išsprendžiama, plenerui prasidėjus dalyvių ji buvo vertinama gan prieštarinčiai. Tai dar kartą patvirtino griežtą būsimųjų meno pedagogų apsiribojimą viena meno veiklos sritimi. Veiklos produktyvumą plenero pradžioje neabejotinai „stabdė“ ir anglų kalbos, kuria buvo bendraujama, valdymo problemos, tačiau po keleto bendros veiklos dienų situacija ėmė kisti. Nors visų trijų valstybių, kurias atstovavo plenero dalyviai, bendrojo meninio ugdymo pedagoginėse sistemose ypač svarbus vaidmuo tenka tautinio paveldo puoselėjimui, buvo akivaizdus būsimųjų dailės pedagogų santūrumas atliekant muzikines veiksenas ir tam tikras būsimųjų muzikos pedagogų pasimetimas kuriant dailininkams įprastas erdvines instaliacijas. Plenero pradžioje vyravusi dalyvių tylą arba pastabos, nurodančios nepasitikėjimą kitokia nei jiems įprasta menine veikla, ilgainiui virto diskusija apie galimybę šias meno formas jungti. Vis tik tenka pastebėti, kad keturiolikos dienų periodas akivaizdžiai per trumpas ženklesniems pokyčiams. Pleneras lėmė tik pirmuosius muzikų ir dailininkų žingsnius kitokios, jiems neįprastos meninės raiškos formų ieškojimų link.

Išvados

Istorinė analizė parodė, kad meninio / muzikinio ugdymo turinio kaita tiesiogiai priklauso nuo realiaame gyvenime vyraujančių tendencijų. Tai liudija XX amžiaus pradžioje padidėjęs visuomenės dėmesys ritmo fenomenui, ypač išreikštas susidomėjimas moderniąja akademinė muzika šeštajame ir septintajame XX amžiaus dešimtmečiais, nuolatiniai muzikos pedagogų bandymai į muzikos pakopą integruoti pramoginę muziką ir pan., lėmę muzikinio ugdymo sistemų kaitą. Logiška būtų manyti, kad deramą vietą muzikinio ugdymo turinyje turėtų užimti ir naujųjų medijų technologijos.

Although in the beginning of the organisation of the plenary session the idea of art integration seemed attractive and rather easy to accommodate, as the actual plenary session started, some members of the plenary took rather contradictory view. This yet again confirmed strict delimitation of future art teachers with any given field of artistic activity. Needless to say, the performance of the activity in the start of the plenary session suffered due to issues of command of common language (English). However, within a few days of joint activities, there was a shift in the situation. Although the systems of comprehensive art education of the pedagogical systems in the three countries, represented by the participants of the plenary session, focus on fostering of national heritage, there was a clear reserve by the future teachers of art in performing musical performances and a certain confusion by the future teachers of music as they were designing spatial installations that are so common to artists. At first the participants were either silent or brought comments demonstrating mistrust in an artistic activity that is different from their own, but this was in time replaced with a discussion on the opportunity to combine the same forms of art. However, one must point out that a period of fourteen days was clearly too short for any significant changes. The plenary session only encouraged the first steps taken by musicians and artists in the search for forms of artistic expression different from their own.

Conclusions

Historic analysis has demonstrated that the change in art/music education directly depends on the trends predominating in the real life. This is demonstrated by a more intense public attention in the early 20th century to phenomenon of rhythm, particularly pronounced interest in the modern academic music in fifties and sixties, constant efforts by music teachers to integrate recreational music into music stage etc.; this has led to a change in music education systems. It would only be logical to assume that the new media technologies should also take adequate place in the content of music education.

Naujųjų technologijų skverbimasis į muzikinio ugdymo procesą yra neišvengiamas ir labai ženklaus. Tai galima apibūdinti kaip procesą, kurio metu tam tikro laikmečio išugdyti kūrėjai keičia juos pačius suformavusią kultūrą.

Iki šiol bendrojo lavinimo mokykla nėra pasirengusi deramai integruoti naujųjų medijų technologijas. Tai rodo gana dideli požiūrio į jas skirtumai formalaus ir neformalaus švietimo bei savišvietos srityse.

Menų integracijos bandymai tarptautiniame plenaryje patvirtino ypač aiškią būsimųjų meno pedagogų bendrojo lavinimo mokyklos meninio ugdymo turinio nulemtą orientaciją į kurią nors vieną meno sritį. Dviejų savaitinių pleneras akivaizdžiai per trumpas visų meno formų integracijos poreikiui suformuoti. Vis tik ir per tokį trumpą laikotarpį buvo užfiksuota plenero dalyvių požiūrio į kitokią, neįprastą meninę veiklą pokyčių.

Penetration of latest technologies in the process of music education is both inevitable and very pronounced. This can be referred to as a process where creators raised in a certain era change the very culture that has shaped them.

To-date, comprehensive schools are not ready for adequate integration of new media technologies. This is evidenced by rather substantial differences in the respective approach in the fields of both formal and informal education and self-education.

Tests on art integration at the international plenary session demonstrated a clear focus on a certain field of art with the future art teachers; this was brought about by the content of art education of comprehensive schools. The 2-week plenary session was evidently too short to shape the need for integration of all forms of art. However, even as time was short, there were some changes in the approach of the participants of the plenary session on a slightly unusual artistic activity.

Literatūra • References

- Boal-Palheiros, G. M., Hargreaves, D. (2001). Listening to music at home and at school. *British Journal of Music Education* 18, no. 2: 103-18.
- Crawford, R. (2009). An Australian Perspective: Technology in Secondary School Music. *Journal of Historical Research in Music Education*. April 2009 XXX:2, p. 147-167.
- Jovaiša, L. (2002). *Edukologijos įvadas*. Vilnius: VU I-kla.
- Krakauskaitė, V. (2010). *Lakštutės: knyga mokytojui*. Vilnius: Mintis.
- Lei, J. (2009) Digital natives as Preservice Teachers: what Technology Preparation is Needed? *Journal of Computing in Teacher Education*. Volume 25/Number 3.
- Levitin, D. (2007). *This is Your Brain on Music*. London: Atlantic Books.
- Leong, S. (2011). Navigating the emerging futures in music education. *Journal of Music, Technology and Education* Volume 4 Numbers 2 and 3, p. 233-243.)
- McLoughlin, I. (1999). *Creative Technological Change*. New York: Routledge.
- McLuhan, M. (2003). *Kaip suprasti medijas: žmogaus tęsiniai*. Vilnius: Baltos lankos.
- Meninis moksleivių ugdymas (2003). *Mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga*. Sudaryt. A. Piličiauskas. Vilnius: LAMUC.
- Moksleivių meninių nuostatų formavimas (2003) Sudaryt. V. Matonis. Vilnius: VPU.
- Parti, H. & Karlsen, S. (2010). Reconceptualising musical learning: new media, identity and community in music education. *Music Education Research* Vol. 12, No. 4, Routledge, p. 369-382,
- Piličiauskas, A. (1998). *Muzikos pažinimas*. Vilnius: Vaga.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), p. 1-6.
- Rinkevičius, Z. (2005). *Muzikos pedagogika*. KU I-kla.
- Stevens, R. (1987). *Computers in Music Education: The Current State of the Art*. Computer Technology and Music Education: The Australian Beginning. Victoria: Deakin University Press, p. 10-11.
- Ruškus, J., Žvirdauskas, D., Stanišauskienė, V. (2009). *Neformalusis švietimas Lietuvoje. Faktai, interesai, vertinimai*. Mokslo studija. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
- Tapscott, D. (1998). *Growing up Digital: The Rise of the Net Generation*. New York: McGraw Hill.
- Väkevä, L. (2009). The world well lost, found. Reality and authenticity in Green's 'new classroom pedagogy'. *Action, Criticism and Theory for Music Education* 8, no. 2, p. 7-34.

Žalys V. (2000). Paauglių muzikinės kultūros ugdymas džiazo priemonėmis. Daktaro disertacija. Šiauliai: ŠU I-kl.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas. Prieiga per internetą: < http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=395105&p_query=&p_tr2=>, [žiūrėta: 2011-03-17].

Morris, D., Fiebrink R. Using Machine Learning to Support Pedagogy in the Arts. Prieiga per internetą: < http://research.microsoft.com/enus/um/redmond/groups/cue/publications/Morris_Fiebrink_CHI_2011_CCI_Workshop.pdf>, [žiūrėta: 2012-11-17].

Oblinger, D., Oblinger, J. (2005). Is It Age or IT: First Steps

Toward Understanding the Net Generation. Educating the Net Generation (pp.2.1.-2.20). Boulder, CO: EDUCAUSE. Prieiga per internetą: < <http://www.educause.edu/educatingthenetgen>>, [žiūrėta: 2008-05-31].

Rideout, V. J., Foehr, U. G., Roberts, D. F. (2005). Generation M: Media in the Lives of 8-18-year-olds. Washington, DC: A Kaiser Family Foundation Report. Retrieved. Prieiga per internetą: < <http://www.kff.org/entmedia/index.cfm>>, [žiūrėta: 2011-08-28].

Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatos (2003). Prieiga per internetą: < <http://www.smm.lt/strategija/docs/vss/strategija2003-12.pdf>> [žiūrėta: 2012-12-05].

Vytautas ŽALYS

Dr. doc., Šiaulių universitetas
Mokslinių interesų sritys: muzikinės
kompiuterinės technologijos, muzikinis ugdymas,
garso menas, audicinis intelektas

Dr., associate professor at Šiauliai University
Scientific fields of interest include computer
technologies in music, music education, sound art,
and auditory intellect

Address: Dainų 12-42, Šiauliai, Lithuania

E-mail: zalysvytautas@yahoo.com